

LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Socialinių paslaugų ir priežiūros departamentui

2020-12-30 Nr. 2020-20 (90)

DĖL NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ IR BENDRUOMENINĖS VEIKLOS STIPRINIMO 2020-2022 METŲ VEIKSMŲ PLANO 2.3 PRIEMONĖS „STIPRINTI BENDRUOMENINĘ VEIKLĄ SAVIVALDYBĖSE“ NAUJO APRAŠO

Lietuvos vietos bendruomenių organizacijų sąjungos (toliau tekste, - LVBOS) taryba susipažino ir išnagrinėjo LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau - SADM) Nevyriausybinių organizacijų ir bendruomeninės veiklos stiprinimo 2021 metų veiksmų plano įgyvendinimo 1.1.4 priemonės „Stiprinti bendruomeninę veiklą savivaldybėse“ įgyvendinimo aprašo (toliau – Aprašas) keitimo projektu bei, naudodamasi proga, teikia pastabas ir pasiūlymus.

Džiugu, kad ši SADM priemonė 2021 metais tęsiama. Ji stiprina vietovių (seniūnijų) bendruomenių ir jų organizacijų veiklą, padeda tenkinti viešuosius, socialinius ir kultūrinius, sveikatinimo ir sporto, institucinių gebėjimų stiprinimo ir kitus viešuosius poreikius, stiprina narių ir gyventojų sutelktumą, pilietiškumą ir tarpusavio pasitikėjimą, bendruomeninę veiklą, sudaro sąlygas bendruomenių ir kitų nevyriausybinių organizacijų dalyvauti priimant sprendimus dėl bendruomenių narių seniūnijose veiklos ir poreikių bei interesų tenkinimo.

LVBOS labai teigiamai vertina šią programą, kaip ir jos nariai – kaimo ir miestų bendruomenių organizacijos, kurios pasisako už tolesnį šios priemonės planavimą ir įgyvendinimą 2021-2023 metų etape.

Dėkojame už bendradarbiavimą ir išnagrinėjus Aprašo projektą, teikiame šiuos savo pasiūlymus bei pastabas.

1. Siūlome raginti savivaldybes suteikti technines galimybes paraiškas teikti elektroniniu būdu, dokumentus pasirašant vadovo ar įgalioto asmens elektroniniu parašu (Aprašo 3 punktą), taip pat atsisakant perteklinio organizacijos antspaudo naudojimo. Jei to nepavyktų padaryti 2021 metais, siūlome SADM kartu su Socialinių paslaugų ir priežiūros departamentu ir savivaldybėmis apsvarstyti ir įdiegti unifikuotą paraiškų teikimo e-sistemą savivaldybėse kitais metais, pasinaudojant pvz. Vilniaus miesto savivaldybėje įdiegtu sprendimu.
2. Siūlome trumpinant proceso laiką **panaikinti prievolę** seniūnijos išplėstinei seniūnaičių sueigai tvirtinti prioritetines finansuotinas veiklas, **palikti, kaip tinkamas ir finansuotinas, visas** SADM patvirtintame apraše išvardintas veiklas (Aprašo 12 punktą).
3. Įvedus Aprašo 13 punkte papildomą vertinimo balą už tai, kad „*kai į projekto veiklų įgyvendinimą įtrauktos bent 3 tinkamos finansuoti prioritetinės veiklos, nurodytos Aprašo 12.1-12.6 punktuose*“ (pridedamo priede Aprašo 13.5 punktą), tai įpareigotų bendruomenines organizacijas – *Pareiškėjus* – pasirinkti daugiau veiklų, orientuojantis ir į

LIETUVOS VIETOS BENDRUOMENIŲ ORGANIZACIJŲ SĄJUNGA

Kodas 302541776, Konstitucijos pr. 3, Vilnius, LT-09301. Tel.+370 698 33829,
el.p.: lvbosajunga@gmail.com a/s LT74 4010042402929513 AB Luminor bankas

socialinio pobūdžio veiklas. Pataisius 13.5 punktą, Apraše išbraukti 13.5 ir 13.6 punktus: „*į projekto veiklų įgyvendinimą įtraukti socialinę atskirtį patiriančius asmenis*“ ir „*įgyvendinant projektą vykdomos veiklos, numatytos Aprašo 12.1-12.4 punktuose*“.

Susipažinę su LR Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) 2020 m. rugsėjo 22 d. Nr. 4-01-7507 Antikorupcinio vertinimo „Dėl Nevyriausybinų organizacijų ir bendruomeninės veiklos stiprinimo 2020 metų veiksmų plano įgyvendinimo 1.1.5 priemonės „Stiprinti bendruomeninę veiklą savivaldybėse“ įgyvendinimo aprašo“ išvada, pritariame, kad išplėstinė seniūnaičių sueiga priimtas veiklas diferencijuoja ar teikia pirmenybę vienai ar kitai, nors Apraše jos visos yra **prioritetinės ir vykdytinos**, todėl atsižvelgdami į tai, patvirtiname, kad nėra jokio būtinumo jas tvirtinti pasirinktinai ir papildomai. Siūlome, kad Pareiškėjai būtų įpareigoti pasirinkti kelis prioritetus, tokiu būdu praplėsdami savo veiklą. Turima jau kelerių metų projektų vykdymo patirtis Lietuvos seniūnijose parodė, kad dažniausiai ir taip vykdomos *visos* Aprašo finansuotinos ir pripažintos prioritetinėmis, veiklos.

4. Siūlome paraiškų priėmimą (kvietimą teikti paraiškas) paskelbti ne tik savivaldybės interneto svetainėje, bet ir socialinio tinklo *facebook savivaldybių, jų seniūnijų korporatyvinėse paskyrose*. Esant galimybėms - ir savivaldybės seniūnijų interneto svetainės ir socialiniuose tinkluose (Aprašo 5 punktas).
5. Siūlome įgalinti savivaldybes, gavus SADM Aprašą, patvirtinti jį per nustatytą laiką – 30 kalendorinių dienų. Per šį laikotarpį suformuoti ir patvirtinti, paraiškų vertinimo tvarką ir vertinimo komisijos darbo, išplėstinės seniūnaičių sueigos veiklos veiklos reglamentus (ten kur jų nėra). Tuo siekiama sutrumpinti aprašų priėmimą ir jų paskelbimą, nes turima 2020 ir ankstesnių metų patirtis rodo, kad savivaldybės labai vėlavo patvirtinti savivaldybių lygio Aprašus ir skelbti paraiškų priėmimą, motyvuodamos tuo, kad šalyje paskelbtas karantinas dėl COVID-19 pandemijos. Tai apribojo bendruomeninių organizacijų norus ir galimybes, aktyviau veikti teikiant socialines paslaugas karantino metu.
6. Dėl karantino ir būsimų, gal būt, ekstremalių situacijų siūlome paraiškų finansavimo sutartyse, sudaromose tarp savivaldybės ir pareiškėjo, **numatyti ir sudaryti** pareiškėjams **galimybes keisti planuotų ir finansuojamų veiklų pobūdį**, pvz., pereiti į nuotolinį veiklų vykdymą (Aprašo 54.7 p. ir 3 priedas „Pavyzdinė ... finansavimo sutartis“).
7. Paraiškų priėmimo laiką ir terminą (Aprašo 5.1 p.) siūlome trumpinti iki **20 kalendorinių dienų** pirmajam konkurso kvietimui ir **14 kalendorinių dienų** – pakartotiniam.

Pakartotinio kvietimo finansuojamų projektų sutarčių pasirašymo vėliausią terminą Apraše įrašyti iki einamųjų metų lapkričio 15 d.

8. LVBOS iš esmės pritaria savivaldybės Vertinimo komisijos sudarymui (Aprašo IV skyrius). Remiantis aukščiau paminėto STT tyrimo išvadomis ir bendruomeninių organizacijų skundais dėl seniūnaičių kompetencijų trūkumo ir dažnai šališko paraiškų vertinimo, atsižvelgiant į tai, kad Aprašuose nebuvo keliami kvalifikaciniai reikalavimai seniūnaičiams, keistinas paraiškų vertinimo procesas. Siūlome, kad vertinimo komisijai įvertinus ir sureitingavus seniūnijų bendruomeninių organizacijų projektines paraiškas, išplėstinei seniūnaičių sueigai palikti galutinius finansavimo lėšų paskirstymo sprendimus, kaip tai buvo 2020 metų Apraše. Tai motyvuojame tuo, kad išplėstinė seniūnaičių sueiga atstovauja pirmąjį

LIETUVOS VIETOS BENDRUOMENIŲ ORGANIZACIJŲ SĄJUNGA

Kodas 302541776, Konstitucijos pr. 3, Vilnius, LT-09301, Tel.+370 698 33829,
el.p.: lvbosajunga@gmail.com a/s LT74 4010042402929513 AB Luminor bankas

- savivaldos lygmenį, t.y. Vietos savivaldos įstatymo 35¹ straipsnio 1 p. labai aiškiai nurodo, kad „Sprendžiant klausimus, susijusius su seniūnijos aptarnaujamos teritorijos gyvenamųjų vietovių ar jų dalių (seniūnaitijų) bendruomenių viešųjų poreikių ir iniciatyvų finansavimo tikslingumu, ... viešųjų paslaugų, už kurių teikimą yra atsakinga savivaldybė, teikimo perdavimu bendruomeninėms ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms, vietos verslumo skatinimu ir su kitais visiems tos teritorijos gyventojams svarbiais reikalais, organizuojama išplėstinė seniūnaitijų sueiga“. Toks vertinimo paskirstymas užtikrintų demokratiškumą, įtraukimą į seniūnijos reikalų sprendimą, nes į bet kokias piliečių renkamas pozicijas Lietuvos Respublikoje kandidatams nėra nustatomas išsilavinimo ar gebėjimų cenzas. Deja, tik demokratinis procesų užtikrinimas sukuria galimybes atsirasti valdymo ir sprendimų priėmimo brandai mūsų valstybėje, tarp jų ir renkamų seniūnaitijų lygmenyje. Analogiškai, galima būtų preziumuoti, kad esant pagrįstoms piliečių abejonėms dėl išrinktų savivaldybių tarybių ar Seimo narių kompetencijos ar skaidrumo priimant sprendimus dėl valstybės lėšų naudojimo, teisiniu būdu nėra keliamas klausimas, kad tuo remiantis šias galias reikėtų perduoti nepolitiniam ekspertiniam ar profesionaliam sprendimų priėmimui, t.y. vertinimui.
9. Siūlome papildyti Aprašą 14 punktu: „**Jei projekto veiklos neatitinka Aprašo prioritetinių veiklų, jos gali būti finansuojamos tuo atveju, jei yra lieka nepaskirstytų biudžeto lėšų likutis priėmus sprendimus kitų projektų, atitinkančių prioritetines kryptis, paraiškų patvirtinimo. Likus nepaskirstytam biudžeto likučiu konkrečioje seniūnijoje, savivaldybės administracijos direktorius gali skelbti papildomą konkursą (kvietimą) teikti paraiškas**“.
  10. Siūlome papildyti 16.1 punktą įrašant „**jei pareiškėjas veikia trumpiau nei 13 mėnesių, laisvos formos ataskaita apie vykdomą veiklą ir jos tikslus**“. Šis sakinyss perkeliamas iš Aprašo 17 punkto.
  11. Siūlome įtraukti į Aprašą VI „Registru centras“ išduotą elektroninį sertifikuotą išrašą (ESI) (Aprašo 17.1 punktas). Taip pat pažymėtina, kad įgaliojimą veikti pareiškėjo vardu gali išduoti ne tik vadovas, bet ir organizacijos valdymo organas (taryba ar valdyba).
  12. Nagrinėjant vertinimo komisijos veiklą, siūlome suformuoti vieną savivaldybės vertinimo komisiją, sutariant, kad ateityje, nuo 2022 metų, numatoma sudaryti atskiras vertinimo komisijas seniūnijose. Tai aktualu didmiesčiuose, kuriuose yra daug seniūnijų ir seniūnaitijų, veikia daug bendruomenių organizacijų. Jei yra galimybė, galima būtų parengti aprašo redakciją, numatančią kelis vertinimo komisijų formavimo variantus. Pvz. seniūnijose, kur gyventojų yra daugiau nei 15000, vertinimo komisija turi būti formuojama konkrečioje seniūnijoje, tuo pačiu skaidant darbo krūvį ir nekuriant vertinimo komisijos narių darbo apmokėjimui reikalingų lėšų poreikio problemos. Todėl siūlome kompromisinį vertinimo komisijos formavimą Apraše įrašyti taip: „**Tvirtinant Savivaldybės tvarkos aprašą, Administracijos direktoriaus įsakymu sudaroma savivaldybės Vertinimo komisija (-os), kuri būtų sudaryta iš ne mažiau kaip 5 narių, iš kurių ne mažiau kaip 50 proc. būtų bendruomeninių ir/arba nevyriausybinių organizacijų atstovai (pirmenybė suteikiama miesto / rajono savivaldybės teritorijoje veikiančioms bendruomeninėms organizacijoms, bendruomenines organizacijas vienijančioms asociacijoms (BO sąjungoms, BO asociacijoms, taip pat rajonų Vietos veiklos grupėms), 30 proc. seniūnaitiai, kuriuos**

LIETUVOS VIETOS BENDRUOMENIŲ ORGANIZACIJŲ SĄJUNGA

Kodas 302541776, Konstitucijos pr. 3, Vilnius, LT-09301. Tel.+370 698 33829,

el.p.: lvbosajunga@gmail.com a/s LT74 4010042402929513 AB Luminor bankas

deleguoja seniūnijos, 20 proc. savivaldybės (administracijos) atstovai. Maksimalus vertinimo komisijos narių skaičius nustatomas pagal poreikį kiekvienos Savivaldybės apraše. Jei savivaldybės seniūnijose gyventojų skaičių yra didesnis nei 15000, vertinimo komisija yra formuojama kiekvienoje seniūnijoje tuo pačiu principu.“

13. Papildyti šią pastraipą sekančiu punktu, kad: „*Jei savivaldybėje nėra bendruomenines organizacijas vienijančių asociacijų, tuomet atstovus deleguoja savivaldybės bendruomeninių organizacijų taryba; jei ji nėra sudaryta (arba ji nėra veikli arba nepajėgi priimti kvalifikuotų teisėtų sprendimų nurodytais terminais) ir esant trikdžiams (punktas 23) deleguoti savo atstovus į vertinimo komisiją, tai atstovus į komisiją deleguoja nevyriausybinų organizacijų taryba.“ (Aprašo 22 ir 23 punktai).*
14. Siūlome, kad bendruomeninėms organizacijoms pateikus paraiškas, jas įvertinus vertinimo komisijai, paraiškų įvertinimas balais (ir siūloma lėšų suma) mažėjimo tvarka būtų reitinguojamas **kiekvienai seniūnijai atskirai** (turint omeny, kad kiekvienai seniūnijai skiriamos lėšos ir negali būti bendros reitingavimo eilės), paruošti vertinimo komisijos sprendimų protokolai su vertinimo anketomis būtų perduoti išplėstinės seniūnaičių sueigos pirmininkui. Sprendimų protokolai svarstomas išplėstinėje seniūnaičių sueigoje, kuri, kaip įprasta, toliau svarstytų lėšų paskirstymą pareiškėjams ir galutinius sprendimų protokolus perduotų administracijos direktoriui, kuris patvirtina ir parengia pasirašymui finansavimo sutartis (IV ir V skyriai).

Pareiškėjai dalyvauja išplėstinėje seniūnaičių sueigoje, svarstant vertinimo komisijos sprendimą bei lėšų paskirstymą projektinėms veikloms, turėdami galimybę tiesiogiai pristatyti savo projektą.

15. Siūlome, kad pareiškėjams pateikus paraiškas, atsakingas savivaldybės tarnautojas / darbuotojas per 3 darbo dienas peržiūrėtų paraiškas ir patikrinęs jų administracinę atitiktį pagal Aprašo 16 punktą, perduotų jas vertinti vertinimo komisijai. Laikantis Aprašo 38 punktu nurodymais, **paraiškos atmetamos ir finansavimas neskiriamas, jei paraiška neatitinka 37.1-37.6 papunkčiuose nurodytų kriterijų**. Vertinimo komisija nefinansavimo klausimą sprendžia vertinant projektų turinį, tikslus, atitiktį prioritetams ir išlaidų pagrindimo reikalavimus.
16. Siūlome, kad vieno projekto paraiškos vertinimą atliktų mažiausiai 3 vertintojai, vietoje siūlomų 2 (dviejų). Trečiojo vertintojo balas būtų sprendžiamasis vertinimas.
17. Vertinimo komisijos sudėtį ir reglamentą, išplėstinės seniūnaičių sueigos, vietos bendruomeninių organizacijų tarybos, seniūno veiklos tvarką įgyvendinant Priemonę, projektų atrankos ir vertinimo tvarką tvirtina savivaldybės administracijos direktorius.
18. Turima patirtis parodė, kad suplanuotos išlaidos dažnai šiek tiek skiriasi nuo realių, todėl remiantis ES ir kitų fondų agentūrų praktika, siūlome leisti iki **5 procentų išlaidų panaudoti nenumatytoms išlaidoms** ir derinant su savivaldybe perkelti į kitas eilutes. Siūlome Aprašo 55.4 punkte įrašyti taip:

„Numatyti, kad ne daugiau kaip 5 procentai projekto lėšų sumos, skirtos projektui įgyvendinti, gali būti panaudota nenumatytoms išlaidoms, kurios nebuvo tiksliai žinomos sutarties sudarymo metu ir

LIETUVOS VIETOS BENDRUOMENIŲ ORGANIZACIJŲ SĄJUNGA

Kodas 302541776, Konstitucijos pr. 3, Vilnius, LT-09301, Tel. +370 698 33829,
e.l.p.: lvbosajunga@gmail.com a/s LT74 4010042402929513 AB Luminor bankas

kurios nedubliuoja projekto sąmatoje jau esančių išlaidų, ir jų netolygumams padengti. Projekto nenumatytos išlaidos gali būti naudojamos projekto administravimo išlaidoms padengti."

19. Toliau Aprašą prašome papildyti **60 punktu**:

„60. Projektui skirtos lėšos laikomos panaudotomis pagal sutartyje nurodytą paskirtį, jeigu:

60.1. yra pasiekti paraiškoje ir sutartyje nurodyti projekto tikslai ir rezultatai;

60.2. skirtos lėšos panaudotos tinkamoms projekto išlaidoms apmokėti.

60.3 yra patirtos projekto įgyvendinimo laikotarpiu. Projekto išlaidų patyrimo data negali būti vėlesnė nei projekto įgyvendinimo pabaigos data;

60.4 yra apmokėtos projekto įgyvendinimo laikotarpiu arba iki ataskaitos, kuria atsiskaitoma už projektui skirtų Fondo lėšų panaudojimą, datos."

20. Papildyti paraiškos formoje 3.7 lentelę, kurioje numatyti papildomų balų skyrimo atitiktis kriterijams, papildyti taip:

- „Įgyvendinant projektą vykdomos bent 3 veiklos, numatytos Aprašo 12.1–12.6 papunkčiuose (išvardinti, kokias)". Šis kriterijus įrašomas ir įvertinimo anketą, skiriant jam 10 balų.

- „Į projekto veiklų įgyvendinimą įtraukti socialinę atskirtį patiriantys asmenys." Vertinimo anketoje šį punktą išbraukti, atsižvelgiant į tai, kad yra prievolė pasirinkti 3 prioritetines veiklas, iš kurių bent viena bus socialinė.

21. Siūlome palikti kaip 2020 m. Apraše Priedamų dokumentų sąrašą, papildant eilutėmis: „Galiojantis VI Registrų centro Juridinių asmenų registro Elektroninio sertifikato išrašas. Jei jo nėra..." Toliau kaip tekste.

Taip pat: „Jei pareiškėjas veikia trumpiau nei 13 mėnesių, laisvos formos ataskaita apie vykdomą veiklą ir jos tikslus" ir „Jei pareiškėjas nepateikęs VI „Registrų centras" metinės finansinės ataskaitos dokumentų rinkinį, pateikti jų patvirtintą kopiją. Jeigu yra pateikęs – Registrų centro ir / ar galiojančią interneto svetainės, kurioje patalpinta ataskaita, veikiančią nuorodą".

Tai motyvuojame tuo, kad tokio sąrašo reikalaujama Aprašo 17.1-17.6 papunkčiuose.

22 Prašome ministeriją įvertinti atvejus, kad bendruomeninė organizacija yra Neperkančioji organizacija. yra pasitvirtinusi neperkančiosios organizacijos taisykles ir jomis vadovaujasi. Šią pastabą įrašėme į pavyzdinės savivaldybės ir pareiškėjo projekto finansavimo sutarties 5.3 punktą.

Tikimės, kad į pateiktas pastabas ir pasiūlymus bus atsižvelgta.

Pridedamas taisytas ir papildytas priemonės „Stiprinti bendruomeninę veiklą savivaldybėse 2021" Aprašo darbinis projektas su komentarais ir pažymėtais papildymais.

Pagarbiai,

Lietuvos vietos bendruomenių
organizacijų sąjungos Pirmininkas

Ramūnas Navickas